

## अध्याय - 5 'वित्तीय समीक्षा'

½ i, djklm n o p q r s t u v w x y z

Øe 1 a	; kt uk@dk; Zlyki	ct V vuøku			l ákk?kr			ct V vuøku		
		2009&10			2009&10			2010&11		
		Iyku	x\$ Iyku	dq	Iyku	x\$ Iyku	dq	Iyku	x\$ Iyku	dq
1.	l fpoky; &l kelt d l øk a	0.00	35.00	35.00	0.00	30.94	30.94	0.00	32.50	32.50
2.	vuø ákku , ø l kll; dh	7.70	10.93	18.63	11.67	9.97	21.64	18.15	8.82	26.97
3.	vuø kll d l økk	5.70	47.15	52.85	9.06	44.88	53.94	10.55	42.11	52.66
d.	मुख्य श्रम आयुक्त (केन्द्रीय)	3.50	39.85	43.35	6.00	38.41	44.41	6.94	36.92	43.86
/k	केन्द्रीय सरकार औद्योगिक अधिकरण सह- श्रम न्यायालय	--	3.88	3.88	--	3.63	3.63	--	3.85	3.85
x.	विवाचन बोर्ड	--	0.42	0.42	--	0.38	0.38	--	0.40	0.40

१४	मजदूरी प्रकोष्ठ	--	0.04	0.04	--	0.03	0.03	--	0.04	0.04
३	प्रबन्ध में श्रमिक सहभागिता को शिक्षा द्वारा सृष्टीकरण की योजना	--	--	--	--	--	--	--	--	--
१५	न्याय निर्णय तंत्र सीजीआई को सृष्टि करना	2.20	--	2.20	3.06	--	3.06	3.61	--	3.61
१६	लोक अदालतों का आयोजन	--	--	--	--	--	--	--	--	--
१७	वेतन बोर्ड	--	2.96	2.96	--	2.43	2.43	--	0.90	0.90
४.	<i>दक Zn 'क a v' 1 g'क</i>	14.09	51.75	65.84	13.83	52.76	66.59	18.52	53.65	72.17
क.	कारखाना सलाह सेवा महानिदेशालय तथा गोदी सुरक्षा निरीक्षणालय	10.09	16.70	26.79	9.93	16.94	26.87	10.32	17.13	27.45
ख.	खान सुरक्षा महानिदेशालय	4.00	35.05	39.05	3.90	35.82	39.72	8.20	36.52	44.72
५.	<i>1 कक' Je dY; कक</i>									
क.	सामाजिक सुरक्षा	308.00	0.00	308.00	230.90	0.00	230.90	314.89	0.00	314.89
ख.	अभ्रक खान	--	2.56	2.56	--	2.36	2.36	--	2.30	2.30
ग.	लोहा अयस्क खान	--	16.14	16.14	--	15.15	15.15	--	15.85	15.85

घ.	चूना पत्थर डोली माइट खान	--	16.57	16.57	--	16.59	16.59	--	17.04	17.04
ङ.	बीड़ी कर्मकार कल्याण योजनाएं	--	232.61	232.61	--	272.66	272.66	--	292.93	292.93
च.	सिनेमा कर्मकार	--	2.03	2.03	--	1.94	1.94	--	1.97	1.97
छ.	बंधुआ श्रमिकों का पुर्नवास	0.80	--	0.80	0.80	--	0.80	0.90	--	0.90
6.	<i>cky Jfed</i>		90.00	90.00	90.00	--	90.00		121.50	121.50
7.	<i>l lekt d l j lk</i>									
d.	<i>deZljh i s ku ; kt uk</i>	--	994.00	994.00	--	994.00	994.00	--	1300.00	1300.00
[k	<i>vl e espk chxu deZljh ds fy, i f o l j dY; k k ; kt uk</i>	--	14.30	14.30	--	13.89	13.89	--	14.53	14.53
x.	<i>vl e espk chxu deZljh ds t ek l Ec) clek ; kt uk</i>	--	2.60	2.60	--	2.56	2.56	--	2.61	2.61
8.	<i>Jfed f' k lk</i>									
d.	<i>d h h Jfed f' k lk chM</i>	7.20	26.40	33.60	7.20	26.40	33.60	8.55	29.00	37.55
[k	<i>ohoh fxjh jkV<sup>a</sup> Je</i>	4.30	3.30	7.60	4.30	3.14	7.44	4.05	3.60	7.65

	<i>l ɔFlu</i>									
9.	<i>vɔtʃkɔVlt l g; kx</i>	--	9.40	9.40	--	9.40	9.40	--	9.58	9.58
10.	<i>jkt xlj</i>									
d.	<i>jkt xlj</i>	4.38	39.47	43.85	4.06	35.81	39.87	8.59	36.19	44.78
[k	<i>vudʃpr t kɪr@</i> <i>vudʃpr t ut kɪr</i> <i>dh l kɛkt d l ɔj/kt</i> <i>, oa dY; k k</i>	3.41	5.06	8.47	3.33	4.58	7.91	5.34	4.36	9.70
11.	<i>iʃ'kk k</i>	1075.21	52.00	1127.21	1037.89	50.08	1087.97	1087.69	50.60	1138.29
12.	<i>vɪʃ</i>									
d.	<i>l ɛhulj/ foplj/ xkʃBh</i> <i>dk Zkɪykvɔt ij 0;]</i> <i>l ɔFlukɔ, oa l pɔk</i> <i>i ɔs/ kɪxdh grɔ vɔpku</i> <i>l gk rk</i>	0.96	0.86	1.82	0.96	0.67	1.63	1.43	0.92	2.35
13.	<i>vɪjʃkr fɪl/k ds vɪrj. k</i>									
d.	<i>chMh deZlj dY; k k</i> <i>fɪl/kt</i>	--	214.00	214.00	--	238.70	238.70	--	238.70	238.70
[k	<i>vɪkx [lku ʃfɛd dY; k k</i> <i>fɪl/k</i>	--	3.50	3.50	--	3.50	3.50	--	3.50	3.50

x.	<i>yłk v; Id [lku vłš ešult v; Id [lku</i>	--	25.00	25.00	--	25.00	25.00	--	25.00	25.00
žk	<i>puł i Rłj vłš Młs/łs elbV [lku</i>	--	25.00	25.00	--	25.00	25.00	--	25.00	25.00
ž.	<i>fl us dežlj</i>	--	2.50	2.50	--	2.50	2.50	--	2.50	2.50
14	<i>młj i vžjkt; ł dk i žo/lku</i>	109.01	--	109.01	86.01	--	86.01	115.00	--	115.00
	<i>t łMł.</i>									
	<i>jkt Lo Hłx</i>	<b>873.28</b>	<b>1829.38</b>	<b>2702.66</b>	<b>752.53</b>	<b>1879.80</b>	<b>2632.33</b>	<b>956.83</b>	<b>2208.19</b>	<b>3165.02</b>
	<i>i ž lxr</i>	<b>757.48</b>	<b>2.75</b>	<b>760.23</b>	<b>757.48</b>	<b>2.68</b>	<b>760.16</b>	<b>758.33</b>	<b>5.07</b>	<b>763.40</b>
	<i>dy ; łx</i>	<b>1630.76</b>	<b>1832.13</b>	<b>3462.89</b>	<b>1510.01</b>	<b>1882.48</b>	<b>3392.49</b>	<b>1715.16</b>	<b>2213.26</b>	<b>3928.42</b>
	<i>'H'Vžlj lFMłr (: i; s djłMł ex elx l d; k 60 Je e-ly; ef; f'KłZ **2251** l fpoky; , oal kelt d l ok a</i>	--	35.00	35.00	--	30.94	30.94	--	32.50	32.50
1.	<i>ef; f'KłZ **2230** Je , oajkt xlj</i>	556.45	1789.43	2345.88	480.91	1844.38	2325.29	665.92	2171.44	2837.36
2.	<i>ef; f'KłZ **2225** , l-l h@, l-Vl@všchl h dk dY; k k</i>	3.40	4.92	8.32	3.32	4.45	7.77	5.28	4.22	9.50

3.	<i>eq; f'K1Z^3601** l ak dk 'M1 r {ls- dls vuqlu l gk rk</i>	222.88	0.03	222.91	190.85	0.03	190.88	183.44	0.03	183.47
4.	<i>eq; f'K1Z^2552** ÅÜj i vZ{ls- ds dk Dels@; kt uk dsfy, eqr i x/ku</i>	89.00	--	89.00	76.00	--	76.00	100.00	--	100.00
5.	<i>eq; f'K1Z^4250**</i>	7.46	2.61	10.07	7.46	2.55	10.01	8.27	4.93	13.20
6.	<i>eq; f'K1Z^3602** l ak dk 'M1 r {ls- dls vuqlu l gk rk</i>	1.55	--	1.55	1.45	--	1.45	2.19	--	2.19
7.	<i>eq; f'K1Z^4225** , l-l h@, l-Vk@vkschl h dk dY; k k</i>	0.01	0.14	0.15	0.01	0.13	0.14	0.06	0.14	0.20
8.	<i>eq; f'K1Z^6250** vU; l klt d grq_ .k</i>	730.00	--	730.00	730.00	--	730.00	735.00	--	735.00
9.	<i>eq; f'K1Z^6552** mÜj i vZ{ls-ls dls_ .k</i>	20.01	--	20.01	20.01	--	20.01	15.00	--	15.00
	<i>dy</i>	<b>1630.76</b>	<b>1832.13</b>	<b>3462.89</b>	<b>1510.01</b>	<b>1882.48</b>	<b>3392.49</b>	<b>1715.16</b>	<b>2213.26</b>	<b>3928.42</b>
	<i>dy &amp; ol yh</i>									
	<i>jkt Lo</i>	--	<b>268.57</b>	<b>268.57</b>	--	<b>307.36</b>	<b>307.36</b>	-	<b>326.43</b>	<b>326.43</b>
	<i>i x lxr</i>	<b>750.01</b>	<b>1.34</b>	<b>751.35</b>	<b>750.01</b>	<b>1.34</b>	<b>751.35</b>	<b>750.00</b>	<b>3.66</b>	<b>753.66</b>
	<i>fuoy ct V</i>	<b>880.75</b>	<b>1562.22</b>	<b>2442.97</b>	<b>760.00</b>	<b>1573.78</b>	<b>2233.78</b>	<b>965.16</b>	<b>1883.17</b>	<b>2848.33</b>

2. *fi Nysrhu I kyhaes; kt uk dk; De dsct V vuøku eaifr 'kr c<krjh dk C; kjk*

*xj&; kt uk*

*I kj. H&I*

*¼ i; s djh&ls ea½*

<i>dk; Zdyki</i>	<i>ef; f'KIZ</i>	<i>ct V vuøku</i> 06-07	<i>ct V vuøku</i> 07-08	<i>ct V vuøku</i> 06-07 से % बढ़ौतरी	<i>ct V vuøku</i> 08-09	<i>ct V vuøku</i> 07-08 से % बढ़ौतरी	<i>ct V vuøku</i> 09-10	<i>ct V vuøku</i> 08-09 से % बढ़ौतरी
1. <i>I fpoly; &amp;l kelt d I ok a</i>	2251	17.20	19.80	15.12	22.50	13.64	35.00	55.56
2. <i>vuødkhu , oa I kll; dh</i>	2230	5.72	6.36	11.19	6.65	4.56	10.90	63.91
	4250	0.00	0.02		0.03		0.03	0.00
	<i>t kM</i>	5.72	6.38	11.54	6.68	4.70	10.93	63.62
3. <i>vly kxcl I wak</i>	2230	20.81	28.43	36.62	28.68	0.88	47.08	64.16
	4250	0.00	0.07		0.07		0.07	0.00
	<i>t kM</i>	20.81	28.50	36.95	28.75	0.88	47.15	64.00
4. <i>dk; Zn 'kk avly I gj/k</i>	2230	31.22	32.06	2.69	34.89	8.83	51.64	48.01
	4250	0	0.11		0.11		0.11	0.00
	<i>t kM</i>	31.22	32.17	3.04	35.00	8.80	51.75	47.86
5. <i>Je dY; kk ; kt uk a</i>	2230	159.72	237.86	48.92	266.85	12.19	268.54	0.63
	3601	2.50	24.00	860.00	0.00	100.00	0.03	0.03
	4250	0.00	1.93		1.68		1.34	-20.24
	<i>t kM</i>	162.22	263.79	62.61	268.53	1.80	269.91	0.51
6. <i>vlyfkr fu/k; ka dk vlyj. k I kelt d I gj/k</i>	2230	161.05	273.05	69.54	279.5	2.36	270.00	-3.40
7. <i>deplgh i sku ; kt ulj 1995</i>	2230	840.00	840.00	0.00	967.22	15.15	994.00	2.77
8. <i>vle ea pk; ckhu deZljha ds fy; ifjoly ; kt uk</i>	2230	13.44	14.80	10.12	15.41	4.12	16.90	9.67
	<i>t kM</i>	853.44	854.8	0.16	982.63	14.95	1010.90	2.88

9. <i>v l x f Br f h h ds Jfed h dh l ek t d</i>	2230	0.00	0.00		0.00		0.00	
<i>I g j k</i>	<i>t h h</i>	713.5	853.44	19.61	854.8	0.16	982.63	14.95
<i>Jfed f k k</i>								
10. <i>d h h Jfed f k k ch h</i>	2230	19.70	24.21	22.89	24.00	-0.87	26.40	10.00
11. <i>j k V h Je l d h h</i>	2230	2.30	2.85	23.91	3.00	5.26	3.30	10.00
	<i>t h h</i>	22.00	27.06	23.00	27.00	-0.22	29.70	10.00
12. <i>v h j h V h I g h</i>	2230	7.55	8.06	6.75	8.56	6.20	9.40	9.81
13. <i>v h e h</i>	2230	0.76	0.78	2.63	0.86	10.26	0.86	0.00
14. <i>j k x h</i>	2230	20.00	22.23	11.15	25.75	15.83	39.21	52.27
	4250	0.00	0.17		0.25		0.26	4.00
	<i>t h h</i>	20.00	22.40	12.00	26.00	16.07	39.47	51.81
15. <i>i f k k k</i>	2230	28.00	31.63	12.96	36.20	14.45	51.20	41.44
	4250	0.00	0.87		0.80		0.80	0.00
	<i>t h h</i>	28.00	32.50	16.07	37.00	13.85	52.00	40.54
16. <i>v u h f p r t h r v u h f p r t u t h r d k</i>	2230	2.25	2.44	8.44	3.38	38.52	4.92	45.56
<i>d y k k</i>	4250	0	0.06		0.14		0.14	0.00
	<i>t h h</i>	2.25	2.50	11.11	3.52	40.80	5.06	43.75
<i>d y h</i>		1332.22	1571.79	17.98	1726.53	9.84	1832.13	6.12

; kt uk

1 kj. H&I

1/2 i; s djklms edf

dk; Zdyki	ef; f'k'Z	ctV vuolu 06-07	ctV vuolu 07-08	ctV vuolu 06-07 से % बढ़ौतरी	ctV vuolu 08-09	ctV vuolu 07-08 से % बढ़ौतरी	ctV vuolu 09-10	ctV vuolu 08-09 से % बढ़ौतरी
1. vuq' alku , oa l k'f; dli	2230	15.45	5.34	-65.44	6.65	24.53	7.50	12.78
	4250	0.00	0.15		0.15		0.20	33.33
	t k'f	15.45	5.49	-64.47	6.80	23.86	7.70	13.24
2. v'f' k'fcd l rak	2230	4.45	6.10	37.08	6.85	12.30	5.70	-16.79
3. dk Zn'kk; av'f' l g'f'kk	2230	7.82	4.50	-42.46	14.60	224.44	12.79	-12.40
	4250	0.00	1.30		1.30		1.30	0.00
	t k'f	7.82	5.80	-25.83	15.90	174.14	14.09	-11.38
Jfed f'k'kk								
4. d'f'f' Jfed f'k'kk ch'Z	2230	7.29	7.90	8.37	8.00	1.27	7.20	-10.00
5. j'k'V'f' Je l d'f'f'ku	2230	2.90	4.50	55.17	4.50	0.00	4.30	-4.44
	t k'f	10.19	12.40	21.69	12.50	0.81	11.50	-8.00
6. c'f'f'k et n'g'f'ka dk i q'f'f'kl	3601	1.80	1.80	0.00	1.80	0.00	0.80	-55.56
7. Je d'f'; k k ; kt uk a	2230	5.00	0.00	-100.00	0.00	0.00	0.00	0.00
8. ch'f'ef'g'f'k Jfed'ka dk dk Z'kk en l q'f'f'kj	2230	127.46	171.06	34.21	156.06	-8.77	90.00	-42.33
9. v l x'f'Br' f'f'ka ds Jfed'ka dli	2230	4.00	0.00	-100.00	4.00		308.00	7600.00
l k'f'f' d l g'f'kk								
	3601	0.00	0.00		1.00		0.00	
	3601	0.00	5.00		200		0	-100.00

	<i>t kM</i>	4.00	5.00		205.00	4000.00	308.00	50.24
10. <i>vlt ens</i>	2230	2.56	2.25	-12.11	2.75	22.22	0.96	-65.09
11. <i>jkt xkj</i>	2230	1.24	0.90	-27.42	1.08	20.00	4.02	272.22
	4250	0.00	0.13		0.12		0.36	200.00
	<i>t kM</i>	1.24	1.03	-16.94	1.20	16.50	4.38	265.00
12. <i>iz'kkk</i>	2230	17.52	19.45	11.02	49.18	152.85	115.98	135.83
	3601	79.40	57.45	-27.64	120.80	110.27	222.08	83.84
	3602	0.00	0.00		1.76		1.55	
	4250	0.00	2.15		2.5		5.6	124.00
	<i>t kM</i>	96.92	79.05	-18.44	174.24	120.42	345.21	98.12
13. <i>ih ih dsek; e l s1396 l jcljh</i> <i>vkbz/vkbz ds mlu; u grql dtku izaku</i> <i>I tetr dk_ .k</i>		0.00	0.00		107.50		750.01	
14. <i>vud spr tkr@turkr rPk vU;</i> <i>vijlkr</i>	2225	0.79	0.99	25.32	0.89	-10.10	3.40	282.02
	4250	0.00	0.01		0.01		0.01	0.00
	<i>t kM</i>	0.79	1.00	26.58	0.90	-10.00	3.41	278.89
15. <i>mlj i vlt jkt; ka dk iko/ku</i>	2552	33.68	34.50	2.43	80.00	131.88	89.00	11.25
<i>dly ; lx</i>		311.36	325.48	4.53	771.50	137.03	1630.76	111.38



; kt uk

1 kj. W&amp;2

¼ i; s dj k l m n e d

	BE 07 -08	RE 07 -08	Exp. 07 -08	% Exp over BE	%Exp. over RE	BE 08 -09	RE 08 -09	Exp. 08-09	% Exp over BE	%Exp. over RE	BE 09 -10	RE 09 -10	Exp. 09-10	% Exp over BE	%Exp. over RE	BE 10 -11
1. अनुसंधान एवं सांख्यिकी	5.49	10.04	8.41	153.19	83.76	6.80	8.32	7.95	116.91	95.55	7.70	11.67	6.14	79.74	52.61	18.15
2. औद्योगिक संबंध	6.10	5.81	5.05	82.79	86.92	6.85	8.43	7.13	104.09	84.58	5.70	9.06	5.75	100.88	63.47	10.55
3. कार्य दशाएं	5.80	6.62	5.93	102.24	89.58	15.90	16.47	16.15	101.57	98.06	14.09	13.83	11.39	80.84	82.36	18.52
4. श्रमिक शिक्षा	12.40	12.40	12.40	100.00	100.00	12.50	12.50	14.50	116.00	116.00	11.50	11.50	8.62	74.96	74.96	12.60
5. बंधुआ मजदूरों का पूर्णवास	1.800	1.5	1.09	60.56	72.67	1.80	1.00	1.20	66.67	120.00	0.80	0.80	0.78	97.50	97.50	0.90
6. बाल/महिला श्रमिकों की कार्यदशा में सुधार	171.06	153.06	156.29	91.37	102.11	156.06	146.63	158.12	101.32	107.84	90.00	90.00	58.37	64.86	64.86	121.50
7. असंगठित कामगारों हेतु सामाजिक सुरक्षा/असंगठित क्षेत्र हेतु स्वास्थ्य बीमा	5.00	1.25	0.76	15.20	60.80	205.00	204.00	101.65	49.59	49.83	308.00	230.90	172.39	55.97	74.66	314.89
8. अन्य मदें	2.25	1.65	1.72	76.44	104.24	2.75	2.25	1.79	65.09	79.56	0.96	0.96	0.64	66.67	66.67	1.43
9. रोजगार	1.03	1.65	1.49	144.66	90.30	1.20	2.49	2.31	192.50	92.77	4.38	4.06	1.98	45.21	48.77	8.59
10. प्रशिक्षण	79.05	1028.6	1055.12	1334.75	102.58	281.74	317.80	244.51	86.79	76.94	345.21	307.89	196.11	56.81	63.69	352.69
11. एस.सी./एस.टी. कल्याण	1.00	0.92	0.82	82.00	89.13	0.90	1.01	1.08	120.00	106.93	3.41	3.33	0.81	23.75	24.32	5.34
12. उत्तर पूर्वी राज्यों को प्रावधान	34.50	26.50	31.14	90.26	117.51	80.0	80.10	35.32	0.00	0.00	89.0	76.00	19.43	0.00	0.00	100.00
जोड़	325.48	1250.00	1280.22	393.33	102.42	771.50	801.00	591.71	76.70	73.87	880.75	760.00	482.41	54.77	63.48	965.16

4. *cdk; k mi; kxrk iek ki = kadh fLFkr*

*mi; kxrk iek ki = kadh 28.02.2010 rd foLrkj i vZl o"iZvuđ kj fooj.k*

<i>o"iZ</i>	<i>chy Je fMolt u</i>		<i>efgyk fMolt u</i>		<i>vuđ akku@, dsMeh</i>		<i>mi; kxrk iek ki = dy l d; k</i>	<i>dy jk'k 1/2 k/ k e s/2</i>
	<i>cps gy ; q/ h dh l d; k</i>	<i>jk'k</i>	<i>cps gy ; q/ h dh l d; k</i>	<i>jk'k</i>	<i>cps gy ; q/ h dh l d; k</i>	<i>jk'k</i>	<i>cps gy ; q/ h dh l d; k</i>	<i>jk'k</i>
<b>1979-80</b>	1	0.01	-	-	-	-	1	0.01
<b>1982-83</b>	2	0.13	-	-	-	-	2	0.13
<b>1985-86</b>	2	1.43	1	0.19	-	-	3	1.62
<b>1987-88</b>	2	2.37	1	0.57	-	-	3	2.94
<b>1988-89</b>	1	6.21	-	-	-	-	1	6.21
<b>1989-90</b>	9	10.10	-	-	-	-	9	10.10
<b>1990-91</b>	14	19.29	-	-	-	-	14	19.29
<b>1991-92</b>	8	26.59	-	-	-	-	8	26.59
<b>1992-93</b>	1	0.31	1	0.33	-	-	2	0.64
<b>1993-94</b>	4	3.72	1	0.17	-	-	5	3.89
<b>1994-95</b>	2	3.29	1	0.42	-	-	3	3.71
<b>1995-96</b>	13	92.10	-	-	-	-	13	92.10
<b>1996-97</b>	98	182.58	3	2	-	-	101	184.58
<b>1997-98</b>	3	4.21	1	0.1	-	-	4	4.31
<b>1998-99</b>	10	13.67	5	2.99	-	-	15	16.66
<b>1999-2K</b>	15	23.02	5	2.09	1	1.01	21	26.12
<b>2K-01</b>	24	51.93	3	2.02	-	-	27	53.95
<b>2001-02</b>	11	37.76	4	1.17	-	-	15	38.93
<b>2002-03</b>	4	5.21	12	5.69	-	-	16	10.90
<b>2003-04</b>	4	23.19	2	0.49	1	0.99	7	24.67
<b>2004-05</b>	25	143.04	5	3.98	-	-	30	147.02
<b>2005-06</b>	4	53.05	5	1.89	1	1.12	10	56.06
<b>2006-07</b>	29	1289.98	31	18.36	5	4.98	65	1313.32
<b>2007-08</b>	68	2161.37	31	30.77	0	0	99	2192.14
<b><i>t kM/</i></b>	<b>354</b>	<b>4154.56</b>	<b>112</b>	<b>73.23</b>	<b>8</b>	<b>8.10</b>	<b>474</b>	<b>4235.89</b>